

nek. A lélektanban teljesen a vallásos szempontot kívánja érvényesíteni; helyteleníti, hogy a tk. utasítás 4. pontja »egyenesen megtiltja a lélek mivoltáról szóló fejtegetéseket», tehát «tanítsunk pszichológiát psziche nélkül, mert néhány filozófus szeretné babizonyítani, hogy nincs lélek. Szegény ifjúság, szegény pedagógia!» A következő cikkekben a többi pedag. tárgyról lesz szó. Érdeklődéssel várjuk e nézetek megvitatását.

Nyugat, 1915, 15. sz. közli *Halász Imréné*nek a Pesti Napló 1865 aug. 31. számában megjelent cikkéből azt a részletet, amely Salamon Ferencnek ugyanott (aug. 20.) kifejezett véleményével szemben azt fejti ki, hogy a tudomány és a közoktatás szabadságával ellenkeznek, ha az alkotmányos állam a közoktatás küzdőteréről visszavonulna és az egészet az egyháznak engedné át. — Érdekes adalék az 1868:38. t.-c.-et megelőző évek történetéhez.

Protestáns Szemle (1915, 6. f.). Névtelen cikk (A háború pedagógiája) két kérdés tekintetbevételét kívánja: 1. mily hatások tapasztalhatók a nép gondolkozásában; életmódjában, egész szellemi életében, amelyeket kétségtelenül a háború okozott; 2. mit és hogyan lehet tenni a háború nevelő hatásainak elérésére. Érzik, hogy a szerző a nép között él s megfigyelései nyomtatékosá teszik azt a kívánságát, hogy ne csupán nagyvárosaink tüntető környezetét és jótékonyági mozgalmait, hanem egyes embereknek, apróbb községek, falvak lakóinak életmódjából és gondolkodásából vonjuk le a tanulságokat. Hangsúlyozza az állandó és tervszerű nemzetiségi pedagógiának, általában az alsó néprétegek nevelésének fontosságát s a protestantizmus nemzetépítő erejében való hittel sürgeti a papokat kothurnus és hivatalos formák nélküli igazán nevelői munkára.

Uránia (1915, 9. f.). *Szelényi Ö.* ismerteti a hazai elméleti pedag. törekvéseket 1770—1848 között. Sok érdekes műről emlékezik meg, de a szerző maga is tudja, hogy dolgozata rendkívül vázlatos, a rendszeres és ismertebb műveket általában mellőzte s inkább az önállóan megjelent kisebb értekezésekre, tanulmányokra, röpiratokra szorítkozott. — E korszakban a pedagógiai gondolkodásunk rendkívül élénk volt, sokféle forrásból táplálkozott és igen szétágazott, adatai sokszor meglehetősen rejtett helyekről szerezhetők. Éppen ezért nagyon kívánatos, hogy egyelőre összefoglalás helyett teljes erővel azt a részlet-munkát folytassuk, amelyet a szerző eddig is sikerrel végzett (l. *M. P.* 1914., 1915., *Theol. Szaklap* 1915. évf., stb.).

KÜLFÖLDI LAPOKBÓL.

Az osztrák középiskolák a háború folyamán azt tapasztalták, hogy a tanulók házi munkájára kevésbé lehetett számítani, ezért erősebben kellett folytatni az iskolai munkát; a francia és angol nyelv iránt idegenkedés nyilatkozott meg; a klasszikus nyelvek óráin bő alkalom nyílt időszerű, állampolgári oktatásra; egyes tanárok külön órákon tárgyalták a háború okait és lefolyását s igyekeztek az ifjúságot minden tekintetben irányítani; a szülőknek tartott előadásokkal szélesebb körre is